
تحلیلی بر اقتصاد استان هرمزگان

تولید ناخالص داخلی استان طی سالهای ۸۷ – ۱۳۷۹

به قیمت های جاری و ثابت

استان هرمزگان با جمعیت ۱۴۴۸۲۹۴ نفر و تعداد ۳۱۱۷۳۴ خانوار در مساحت ۷۰۶۹۷ کیلومتر مربع دارای اقتصاد صنعتی، کشاورزی، بازرگانی و حمل و نقل می باشد. این استان بواسطه مجاورت با کشورهای حاشیه خلیج فارس از نظر اقتصادی حائز اهمیت فراوان می باشد، با توجه به اینکه بازرگانی ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس از طریق استان هرمزگان صورت می پذیرد، تاثیر بازارهای آن سوی آب در استان کاملاً محسوس می باشد. از لحاظ صادرات و واردات کالا به اقصى نقاط جهان رقم قابل توجهی را بخود اختصاص داده است، ضمن اینکه ایجاد مراکز صنعتی مانند پالایشگاه بندرعباس، مجتمع آلومینیم المهدی، صنایع کشتی سازی و خطوط راه آهن ضمن ایجاد اشتغال چهره صنعتی و اقتصادی استان را دگرگون نموده است، بخشی از اقتصاد استان نیز کشاورزی، دامداری و صیادی می باشد. محصولات آن در بازارهای کشورهای حاشیه خلیج فارس مشتریان خاص خود را دارد، وجود مناطق آزاد قشم و کیش وضعیت اقتصادی و صنعتی و بازرگانی استان را رونقی خاص بخشیده است.

برای شناخت اقتصاد و موجودیت منطقه و بررسی ظرفیت ها استان، شاخص های کلان اقتصادی اصلی ترین شاخص را می توان تولید ناخالص داخلی ذکر نمود. تولید ناخالص پس از کسر قیمت ناشی از تورم، به عبارت دیگر به قیمت ثابت یکی از اساسی ترین متغیرهای رشد و توسعه می باشد. این شاخص علاوه بر رشد اقتصادی استان، سهم ارزش افزوده هر یک از بخش های عمده اقتصادی نسبت به تولید ناخالص داخلی GDP ساختار اقتصاد استان را نشان می دهد. امید است شاخص های مذکور راهنمای خوبی برای تصمیم گیران و برنامه ریزان ایفا نماید پیشاپیش از تمامی محققین پروژه که تلاش بی شائبه ای در اجرای پروژه داشته اند صمیمانه سپاسگزاری می شود.

با کمال تشکر

مجری طرح: دکتر سیاوش مریدی

فهرست مندرجات

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	پیشگفتار
۴	تولید ناخالص داخلی و سرانه استان
۵	سهم ارزش افزوده بخشها نسبت به تولید ناخالص داخلی
۶	هزینه نهایی دولت
۷	نرخ بیکاری و جمعیت فعال اقتصادی
۸	تولید بالقوه و بالفعل استان
۹	اعتبارات عملکرد تملک دارایی
۱۰	ساختار کلی اقتصاد استان
۱۲	کشاورزی
۱۴	دامداری
۱۴	ماهگیری
۱۶	معادن
۱۸	صنعت
۲۱	تامین اب و برق و گاز طبیعی
۲۳	ساختمان
۲۴	بازرگانی
۲۵	هتل و رستوران
۲۶	حمل و نقل و ارتباطات
۳۰	واسطه گریهای ملی
۳۴	مستغلات و خدمات کسب و کار
۳۸	اداره امور عمومی و تامین اجتماعی
۴۲	آموزش
۴۶	بهداشت و مدد کاری
	سایر خدمات

فصل اول

اهداف کلی ، ضرورت و تعاریف و مفاهیم

– اهداف کلی طرح :

اهداف کلی این طرح تحلیلی بر اقتصاد منطقه و شناخت ظرفیت ها و پتانسل موجود می باشد.

- تعیین رشد اقتصادی استان طی سالهای ۸۷-۱۳۷۹

- بررسی سرمایه گذاری در استان در بخش دولتی و خصوصی

- بررسی درآمد سرانه

- برآورد مصرف نهایی خانوارها و دولت

- بررسی ظرفیتها و یا پتانسیل های موجود . برآورد تولید بالقوه و بالفعل استان

– اهداف تفصیلی :

امروزه برای برنامه ریزی و سیاستگذاری در کلان اقتصادی داشتن شاخص ها و آمارهای اقتصادی است . اصلی ترین شاخص ها ارزش افزوده رشته فعالیتهای اقتصادی و در نتیجه تولید ناخالص داخلی می باشد. تولید ناخالص پس از کسر قیمت ناشی از تورم ، به عبارت دیگر به قیمت ثابت را یکی از اساسی ترین متغیرهای رشد و توسعه دانسته و در مدل ها به آن توجه می شود. این شاخص علاوه بر رشد اقتصادی استان ، بررسی تولید سرانه و تعیین ضرایب کشش تولیدی نهاده های نیروی کار و سرمایه ، سرمایه بر بودن یا کاربری تولید که با رابطه عوامل تولید : زمین، سرمایه، نیروی کار و مدیریت از جمله شاخص های است که برای ارتقاء بهره ورری عوامل تولید مورد توجه می باشد . برای این منظور محاسبه موجودی سرمایه در ساختمان و ماشین آلات در بخش های اقتصادی لازم است برآورد شود . نیروی کار یا شاغلان در بخش های اقتصادی از جمله متغیرهای دیگر عوامل تولید برای استان می باشد.

با افزایش بهره وری در فرآیند تولید می توان با استفاده سطح معینی از نهاده ها به تولید بیش تری دست یافت. از نهاده های مهم تولید، عامل نیروی کار و عامل سرمایه هستند، به همین جهت دو مفهوم بهره وری نیروی کار و بهره وری سرمایه در حقیقت استفاده بهینه از عوامل نیروی کار و سرمایه را نشان می دهد. هر یک از رشته فعالیت اقتصادی و میزان اعتبارات لازم یا سرمایه گذاری برای افزایش تولید سرانه کاربردی زیادی دارد . به همین منظور در این پروژه بنا است با استفاده از داده ها و شاخص های حسابهای منطقه ای برای ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی استان به قیمت های جاری و ثابت بررسی و تحلیل اقتصادی صورت گیرد .

- بررسی محصول ناخالص داخلی و سرانه استان (GDP)

- تعیین سهم تولید ناخالص داخلی و جمعیت استان نسبت به کل کشور

- محاسبه تولید ناخالص داخلی استان هرمزگان به قیمت ثابت
- تعیین هزینه نهایی دولت و خانوارهای استان هرمزگان
- بررسی جمعیت فعال از لحاظ اقتصادی و بیکاری
- محاسبه تولید بالفعل و بالقوه استان
- بررسی سرمایه گذاری و اعتبارات عمرانی
- تعیین سهم ارزش افزوده بخش های عمده اقتصادی استان به GDP
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش کشاورزی
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش ماهیگیری
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش معادن
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش صنعت استان
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده تامین آب ، برق و گاز
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش ساختمان
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش عمده فروشی و خرده
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش هتل و رستوران
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش واسطه گریهای مالی
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش مستعلات ، کرایه و خدمات کسب و کار
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده امور عمومی، و خدمات شهری
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده آموزش
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بهداشت و مددکاری اجتماعی
- بررسی ستانده ، مصرف واسطه و ارزش افزوده بخش سایر خدمات عمومی ، اجتماعی شخصی و خانگی

ضرورت تحقیق :

استان هرمزگان دارای ظرفیت و پتانسل بالقوه وجود دارد و برای بالفعل نمودن اقتصاد استان نیازمند تحلیلی بر اقتصاد منطقه می باشد. این شاخص ابزاری مناسب برای برنامه ریزی و سیاستگذاری در کلان اقتصادی منطقه می باشد. رشد بالای اعتبارات تملک دارایی و سرمایه گذاری در استان و از سوی دیگر نرخ بیکاری ۲۲/۹ درصد در گروه سنی ۱۵ - ۲۴ ساله استان. افزایش شکاف GDP استان و روند رشد آن در طی سالها ، تعیین کسب تولیدی نهاده های نیروی کار و سرمایه در بخش اقتصادی استان و بررسی تولید سرانه استان از جمله ضرورت طرح می باشد.

تعاریف و مفاهیم بکار گرفته در طرح :

تولید اقتصادی

فعالیتی که با بکارگیری داده های نیروی کار، سرمایه و کالاها و خدمات، تحت کنترل و مدیریت یک واحد نهادی به منظور تولید کالاها و خدمات دیگر انجام می شود

مفهوم تولید در SNA محدودتر از مفهوم کلی تولید اقتصادی است

- تولید کلیه کالاهای خدمات فردی و جمعی که به واحدهای دیگر غیر تولیدکنندگان آنها عرضه می شود و یا قصد بر عرضه آنهاست

- تولید به حساب خود کلیه کالاهایی که برای مصرف نهائی یا تشکیل سرمایه تولیدکنندگان آنها باقی می ماند

- تولید به حساب خود خدمات واحدهای مسکونی توسط مالکین واحدهای مسکونی شخصی

- خدمات شخصی و خانگی تولید شده در منزل توسط کارکنان استخدام شده در خانوار

- نظافت، دکوراسیون و تعمیر و نگهداری و احدهای مسکونی توسط خانوارهای مالک مسکن در واحد مسکونی

- نظافت سرویس و نگهداری کالاهای بادوام

- پخت پز غذا برای مصارف شخصی

- نگهداری و آموزش و پرورش کودکان خود

- مواظبت از کودکان و افراد سالخورده و معلول

- نقل و انتقال افراد خانوار و کالاهای متعلق به خانوار

- انجام امور شخصی مانند اصلاح کردن، استحمام، واکسن زدن، شستشو کردن اتو کردن

کالاها

اشیایی فیزیکی که برای آنها تقاضا و امکان ایجاد حق مالکیت بر آنها وجود دارد و مالکیت آنها می تواند از طریق مبادله در بازار از یک واحد نهادی به واحد نهادی دیگر منتقل شود

مستقل بودن فرآیند تولید کالاها از فرآیند فروش یا فروشهای مجدد بعدی خصوصیت مهم اقتصادی کالاهاست

خدمات

دارای موجودیت مستقلی نیستند که امکان ایجاد حق مالکیت بر آنها وجود داشته باشد

- فرآیند خرید و فروش خدمات از فرآیند تولید آنها مستقل نیست و این دو فرآیند همزمان صورت می گیرد

تغییراتی که تولید کنندگان خدمات طبق تقاضای مصرف کنندگان در وضعیت واحدهای مورد مصرف اعمال می کنند به یکی از اشکال ذیل است :

تغییر در وضعیت کالاها یا مصرف کنندگان مانند حمل و نقل، نظافت، تعمیر کالاها...

-
-
- تغییر در وضعیت فیزیکی افراد مانند خدمات درمانی و جراحی، آرایش و پیرایش، تهیه محل اقامت، خدمات حمل و نقل
 - تغییر در وضعیت ذهنی افراد مانند آموزش، سرگرمی
 - تغییر در وضعیت اقتصادی واحد نهادی مانند تامین خدمات بیمه، واسطه گریهای مالی، محافظت ضمانت
 - تغییرات ایجاد شده در وضعیت کالاها یا افراد ممکن است موقتی باشد یا دائمی
 - برخی رشته فعالیتها که به عنوان خدمات طبقه بندی می شوند، ستانده آنها دارای خصوصیات کالایی است مثل فیلم های سینمایی، موسیقی و ... که ستانده آنها بر روی اجسام فیزیکی نظیر نور، کاغذ، دیسک و ... ذخیره می شود.

کالاها و خدمات فردی

- قابل مشاهده و قابل ثبت هستند
- بطور ارادی مورد مصرف خانوار قرار می گیرد
- کسب آن مانع از کسب آن برای دیگران می شود

کالاها و خدمات جمعی

- همزمان برای کلیه افراد جامعه یا بخش معینی از جامعه قابل ارائه است
- استفاده از این خدمات غیرارادی است
 - استفاده آن، مانع از استفاده آن توسط دیگران نمی شود.
- تامین اجتماعی، دفاع، وضع و حفظ قوانین، حفظ بهداشت عمومی، تحقیق و توسعه، حفظ محیط زیست از جمله خدمات جمعی هستند

ستانده

ستانده، کالاها و خدماتی است که در یک واحد تولیدی یا خدماتی تولید شده و یا ارائه می شود و برای استفاده در خارج از آن واحد در دسترس قرار می گیرد.

ستانده کالاها و خدمات به سه دسته کلی تقسیم می شود. ستانده بازاری، ستانده تولید شده برای خود مصرفی نهایی و ستانده غیر بازاری.

ستانده بازاری :

ستانده بازاری ستانده ای است که در بازار به قیمت هایی که از نظر اقتصادی معنی دار است عرضه و فروخته شده یا تولید کننده قصد عرضه و فروش آن را داشته باشد.

ستانده تولید شده برای خود مصرفی نهایی :

این نوع ستانده عبارت از کالاها و خدماتی است که برای مصرف نهایی صاحبان بنگاهی که تولید در آن صورت گرفته است کنار گذاشته می شود. همچنین کالاهایی نظیر کالاهای کشاورزی که در یک خانوار کشاورز تولید شده و توسط اعضای همان خانوار مصرف می شود. همچنین ماشین ابزارهای تولید شده توسط کارگاههای مهندسی برای استفاده خود (تشکیل سرمایه به حساب خود) ستانده تولید شده برای خود مصرفی را تشکیل می دهد.

ستانده غیر بازاری :

این نوع ستانده عبارت از کالاها و خدمات فردی یا جمعی است که توسط مؤسسات غیر انتفاعی در خدمات خانوارها یا دولت تولید می شود و به طور مجانی یا به قیمتی که از نظر اقتصادی است، به سایر واحدهای نهادی یا به کل جامعه عرضه می گردد.

مصرف واسطه :

مصرف واسطه عبارت از ارزش کالاها و خدماتی است که به صورت داده های یک فرآیند تولید (در آن فرآیند مصرف می شوند، به استثنای مصرف دارایی های ثابت که به عنوان مصرف سرمایه ثابت می شود. (کالاها و خدمات ممکن است در یک فرآیند تولید تغییر شکل داده یا کاملاً مصرف شوند.

مصرف سرمایه ثابت (استهلاك):

مصرف سرمایه ثابت به عنوان بخشی از هزینه تولید، عبارت از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی های ثابت است که در اثر از بین رفتن فیزیکی، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی در دارایی های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولید کننده در طول یک دوره حسابداری پدید می آید.

ارزش افزوده :

ارزشی کالا و خدماتی که پس از داده های اولیه تولید یا خدمات به قیمت آن افزوده می شود ارزش افزوده گویند. محاسبه ارزش افزوده به منظور پرهیز از احتساب مضاعف صورت می گیرد. به این معنی که ارزش کالاها و خدماتی که به عنوان داده های واسطه یک فعالیت بکار گرفته می شود به نوبه خود ستانده

یک فرآیند تولید بوده و لازم است از ستانده این فعالیت کسر شود تا ارزش افزوده آن بدست آید. به این ترتیب ارزش افزوده ناخالص عبارت از ارزش ستانده منهای ارزش مصرف واسطه است.

ارزش تشکیل سرمایه:

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص عبارت است از ارزش کل تحصیل دارایی های ثابت توسط تولید کنندگان منهای فروش یا انتقال مجانی دارایی های ثابت در طول یک دوره حسابداری معین، به اضافه ارزش آنچه که توسط واحدهای نهادی به ارزش دارایی های ثابت تولید نشده اضافه شده است.

جبران خدمات کارکنان :

جبران خدمات کارکنان عبارت است از کل اجرت نقدی و غیر نقدی قابل پرداخت توسط بنگاه به کارکنان خود برای جبران کار انجام شده در یک دوره حسابداری معین. جبران خدمات کارکنان براساس تعلق گرفته ثبت می شود یعنی اجرت نقدی یا غیر نقدی است که کارکن در مقابل کار انجام داده شده در دوره مورد نظر مستحق دریافت آن می شود اعم از اینکه این اجرت قبل از انجام کار یا همزمان با آن یا بعد از آن پرداخت شده باشد. جبران خدمات کارکنان، کار داوطلبانه را که در مقابل آن پرداختی صورت نگرفته باشد در بر نمی گیرد.

الگوی محاسبه ارزش افزوده

سیستم حسابهای ملی سازمان ملل SNA93 System national Accounts

مدل مذکور یک حسابداری جامع می باشد، که اقلام هزینه ها و و مفاهیم و روش محاسبات آن با تعاریف بین المللی حسابداری ملی SNA93 می باشد. برای برآورد ارزش افزوده، ستانده؛ مصرف واسطه، تشکیل سرمایه در ساختمان و ماشین آلات، انتقالات، جبران خدمات کارکنان، استهلاک دستورالعمل بسیار جامع می باشد. هر یک از تعاریف ستانده بصورت بازاری و غیربازاری، و خود مصرفی که قبلا بیان شده از الگوی سیستم حسابداری ملی می باشد. سابقه و تحول سیستم حسابهای ملی پس از بحران بزرگ سالهای ۱۹۳۰ از یک طرف و توسعه ی نظریه های اقتصاد کلان از طرف دیگر نیاز به محاسبه ی درآمد ملی و سایر کمیت های کلان اقتصادی مانند: تولید، توزیع، مصرف، سرمایه گذاری، صادرات و واردات در کشورها نیاز به آمار اقتصادی بود تا بتوانند نظریات جدید را مورد آزمایش قرار دهند، در آن زمان نظریات کینز تحولات نو در اقتصاد کلان داشت در کتاب مشهور کینز بنام نظریه های اشتغال، بهره و پول دچار تحولی بزرگ شد. درچنین شرایطی مجمع ملل تحت تاثیر احساس

ضرورت، آمار حسابهای ملی در سال ۱۹۳۹ برای اولین بار برآوردهایی از درآمد ملی ۲۶ کشور را به صورت جدولی در نشریه سالانه world economic survey منتشر کرد.

شرایط جنگ جهانی دوم نیز به نوبه ی خود نیاز به ارقام درآمد ملی را در سیاستگذارهای مالی و اقتصادی دولت ها به طور روز افزونی افزایش داد. بعد از جنگ نیر عوامل بسیاری موجب گسترش نیاز کشورها به محاسبه درآمد ملی شد. در همان دوران ریچارد استون اقتصاد دان انگلیسی گزارشی در باره ی توصیه های و اصول پیشنهادی چگونگی محاسبه درآمد ملی و محصول ناخالص ملی و حسابهای مربوط به آن و چگونگی نمایش وابستگی متقابل مبادلات اصلی سیستم اقتصادی تهیه و به کمیته ی آمارهای درآمد ملی مجمع ملل پیشنهاد شد. این گزارش در سال ۱۹۴۷ مورد تصویب کمیته ی مزبور قرار گرفت. این گزارش در واقع منشاء پیدایش سیستم حساب های ملی SNA در سازمان ملل بود.

این سیستم نیز با توجه به نیاز کشورها در زمینه گسترش حساب های ملی پیش بینی شده در سیستم قبل مورد بازنگری قرار گرفت و سیستم جدید در سال ۱۹۶۸ به تصویب رسید. آخرین ویرایش آن در سال ۱۹۹۳ می باشد که توسط ۵ نهاد بین المللی: سازمان ملل UNSD، صندوق بین المللی پول IMF؛ بانک جهانی WORD BANK؛ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی OECD و کمیسیون جامعه اروپایی EUROSTAT به تصویب رسیده است.

در کشور ما تهیه حسابهای ملی براساس الگو بین المللی تهیه شده است که به دو روش یعنی روش تولید یا ارزش افزوده و روش هزینه تهیه می شود. همچنین حسابهای منطقه ای (استان هرمزگان) نیز از این روش استفاده است.

کاربرد سیستم حسابهای منطقه ای :

هدف اصلی آن فراهم کردن آمارهای اقتصادی برای تجزیه و تحلیل و ارزیابی عملکرد اقتصاد یک منطقه یا استان در هر مرحله از توسعه اقتصادی و یا هر نوع ساختار فعالیتی می باشد. وجود چنین داده هایی پیش نیاز تصمیم گیری ها و سیاست گذاری های عقلایی است. مهم ترین آن، شاخص محصول ناخالص داخلی GDP استان است. که به عنوان مهم ترین شاخص اندازه گیری فعالیت اقتصادی در سطح اقتصاد کلان است.

- ارائه تصویر عملکرد اقتصادی: که داده آن از طریق تغییر جریان های عمده اقتصادی نظیر تولید، مصرف خانوار، مصرف دولت، تشکیل سرمایه، صادرات و واردات، تغییر موجودی انبار؛ مالیات، استقراض وام و امثال اینها و نیز جریان کالاها و خدمات را به تصویر کشیده می شود.

- تجزیه و تحلیل اقتصادی: سری زمانی داده ها به قیمت ثابت و جاری برازش متغیر داده ها می باشد.

-
-
- تصمیم گیری و سیاستگذارهای اقتصادی در کوتاه مدت و بلند مدت براساس وضعیت جاری و با نگاهی به پیش بینی تغییرات احتمالی آینده تعیین می شود.
 - شاخص های مذکور برای افزایش تولید سرانه استان ابزارمناسبی برای سیاستگذاری می باشد.
 - مقایسه های بین استانی اقتصادی GDP و سرانه تولید یا سایر شاخص ها بین بخشی رشته فعالیت های اقتصادی می باشد .
 - هماهنگی آمارها : هماهنگی از دو جهت به عهده دارد . اولاً از نظر مفاهیم و تعاریف یکسان بکار گرفته و قابل مقایسه می باشد . ثانیاً از نظر ارقام چارچوب حسابداری یکسانی برای اخذ آمارگیری از رشته فعالیت ها و خانوارها ، آمارهای ثبتی قابل مقایسه می باشد .
 - داده های حسابهای منطقه ای این امکان را فراهم می سازد . بهره وری و کارایی نیروی کار و سرمایه در یک بنگاه یا در یک بخش اقتصادی را اندازه گیری می نماید .

مراحل انجام کار و روش محاسبه ارزش افزوده در دستگاههای دولتی

- محاسبه ارزش افزوده دستگاههای که از بودجه عمومی تامین مالی می شوند .
- اعتبارات عملکرد دستگاهها در فایل قانون بودجه عمومی کشور و فایل خزانه داریکل براساس طبقه بندی بین المللی رشته فعالیتهای اقتصادی (ISIC) کد گذاری شد.

- استخراج اولیه اعتبارات رشته فعالیت براساس برنامه های برحسب فصول هزینه استخراج گردید.

توضیح اینکه فایل خزانه داریکل اعتبارات هزینه بصورت هفت فصل هزینه :

- فصل اول : جبران خدمات کارکنان
- فصل دوم : استفاده از کالا و خدمات
- فصل سوم هزینه های اموال و دارایی
- فصل چهارم : یارانه
- فصل پنجم کمک های بلاعوض
- فصل ششم : رفاه اجتماعی
- فصل هفتم : سایر هزینه ها آورده شده است .

عملکرد ارقام ریز هزینه هر فصل باید از دستگاه های هر سال بصورت نمونه از دستگاهها استانی جمع آوری شد، در این گزارش اعتبارات ریز دستگاههای دولتی از ساختار هزینه دستگاه استانی استفاده شده است.

محاسبه ستانده از جمع هزینه های مصرف واسطه + جبران خدمات کارکنان + استهلاك اعتبارات و تملك دارایی و سایر مالیات بر تولید برآورده شده است.

جبران خدمات کارکنان = فصل اول عملکرد هزینه جاری + فصل ششم هزینه رفاهی کارکنان که دستگاه ها برحسب برنامه هزینه داشته اند استخراج شد.

مصرف واسطه = فصل دوم + فصل سوم + بخشی از هزینه جاری فصل هفتم

ستانده = جبران خدمات کارکنان + مصرف واسطه + استهلاك + سایر مالیات بر تولید

ارزش افزوده = ستانده - مصرف واسطه

سایر مالیات های بر تولید

بطور کلی سایر مالیات های بر تولید که توسط واحدها و دستگاههای دولتی پرداخت میشود را میتوان در چهار گروه زیر تقسیم کرد:

- مالیات های مستمر بر ساختمانها و بناهای دولتی (نظیر عوارض نوسازی)

- مالیات بر تمبر

- مالیات بر استفاده از دارائی های ثابت (مانند عوارض سالانه اتومبیل)

- مالیات بر مبادلات بین المللی (عوارض خروج از کشور)

بدلیل اینکه نیاز به تفکیک مالیاتهای فوق از مصارف واسطه دستگاههای دولتی وجود ندارد، اطلاعات مربوط به آنها همراه مصارف واسطه فصل ۲ و ۳ هزینه دیده شده است.

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص عبارتست از ارزش کل تحصیل منهای مصرف دارائیهای ثابت که یک تولید کننده در طول یک دوره حسابداری بدست می آورد به اضافه ارزش آنچه که توسط واحدهای نهادی به ارزش دارائیهای تولید نشده اضافه شده است. دارائیهای ثابت دارائیهای مملوس و غیرمملوس هستند که بعنوان ستانده‌هایی که از جریان تولید بدست آمده، تولید شده اند و بطور مستمر و مداوم در فرآیند دیگر تولیدات در یک دوره زمانی بیشتر از یکسال استفاده می شوند.

در ذیل مفاهیم تحصیل و مصرف ارائه می شود.

تحصیل (اکتساب)

کالاهای و خدمات زمانی توسط واحدهای نهادی بدست می آید که واحدهای مزبور مالکین جدید کالا شده و یا زمانیکه خدمات به آنها بطور کامل ارائه شده باشد. ارزش کالاها و خدمات بدست آمده توسط واحدها یا بخشهای نهادی، عبارتست از، ارزش هزینه کالاها یا خدمات بدست آمده به اضافه ارزش کالاها یا خدمات دریافت شده از طریق انتقالات غیرنقدی منهای ارزش کالاها یا خدمات منتقل شده به سایر واحدها. انتقالات غیرنقدی واحدهای دیگر تحت عنوان تحصیل منفی ثبت می شود. باید اضافه کرد که انواع مختلف انتقالات جاری از قبیل انتقالات جاری در داخل دولت، کمکهای بین‌المللی جاری و انتقالات جاری متفرقه میتواند برخی از انتقالات غیرنقدی را هم در بر بگیرد. این گونه انتقالات غیرنقدی همانند موارد نقدی تلقی می شوند. متناظر ((ارزش کالاها یا خدمات دریافت شده عیناً)) معادل هزینه‌هایی که واحدها یا بخشهای نهادی جهت بدست آورد آن کالا و خدمات متحمل شده اند، ثبت می شود.

همانطور که در بالا توضیح داده شد، تحصیل (اکتساب) میتواند به کالاها و خدمات از هر نوع مربوط شود. بعنوان مثال، تولید کنندگان ممکن است ساختمان، ماشین آلات و تجهیزات را از طریق هزینه‌هایی که خودشان انجام می دهند، (شامل هزینه‌های برآورد شده مربوط به تشکیل سرمایه به حساب خود) و انتقالات غیرنقدی سرمایه‌ای بدست آوردند.

زمانیکه کالاها و خدمات بدست می‌آید، زمانی است که تغییر مالکیت صورت می‌پذیرد یا ارائه خدمات کامل شده است. تحصیل به قیمت‌های پرداخت شده توسط واحدهایی که متحمل هزینه شده‌اند، ارزش گذاری می‌شود.

بطور کلی فروش یا سایر مصارف کالاهای موجود اعم از دارایی ثابت با دارایی غیرثابت، بعنوان هزینه منفی یا تحصیل منفی می‌شود، لذا زمانیکه مالکیت یک دارایی ثابت موجود از یک تولیدکننده مقیم (ساکن) به فرد دیگر منتقل می‌شود. ارزش دارایی فروخته شده، مبادله شده و یا منتقل شده برای فرد اول (فروشنده) به عنوان تشکیل سرمایه ثابت ناخالص منفی ثبت می‌شود. ارزش تشکیل سرمایه ثابت ناخالص مثبت شده برای خریدار به اندازه کل هزینه انتقال مالکیتی که هر دو طرف مبادله متحمل می‌شوند، بیشتر از ارزش تشخیص سرمایه ثابت ناخالص منفی برای فروشنده است.

موارد شمول

اقلام عمده تشکیل سرمایه ثابت ناخالص عبارتست از:

الف- تحصیل منهای مصرف داراییهای ثابت ملموس جدید و موجود که شامل:

- بناها و ساختمانها

- ماشین‌آلات و تجهیزات

- سایر داراییهای تولید شده و تولید نشده

ب- تحصیل منهای مصرف داراییهای ثابت غیرملموس جدید یا موجود که شامل:

- اکتشافات معدنی

- نرم افزارهای کامپیوتری

- نسخه‌های اصلی آثار ادبی، هنری و نمایشی

- سایر داراییهای ثابت غیرملموس

پ- تعمیرات اساسی دارایی